

ПИТАННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ САНКЦІЙ РБ ООН НА МІЖНАРОДНОМУ ТА НАЦІОНАЛЬНОМУ РІВНЯХ

ООН є єдиною універсальною організацією, що володіє повноваженнями застосовувати примусові заходи – санкції, у випадку порушення міжнародного миру і безпеки. Відповідно до Статуту ООН, головна роль у застосуванні санкцій належить Раді Безпеки, яка діє від імені всіх держав-членів ООН (ст. 24 Статуту). Юридичні передумови для втручання Ради Безпеки містяться в ст. 39 «Рада Безпеки визначає існування будь-якої загрози миру, будь-якого порушення миру або акту агресії та надає рекомендації або вирішує про те, яких заходів слід вжити у відповідності зі статтями 41 і 42 для підтримання або встановлення міжнародного миру і безпеки».

Як відзначають Д. А. Мур і Дж. Д. Пубанц, будучи «резервуаром» сили держав-членів ООН, Рада виступає як орган, що «підтверджує законність» або «встановлює незаконність» використання сили в міжнародному масштабі [1, с. 167].

Свої санкційні повноваження Рада Безпеки реалізує у формі прийнятих резолюцій. Вони є офіційним письмовим нормативним актом, що приймається Радою відповідно за її статутною компетенцією і встановленою процедурою. Резолюції РБ ООН є обов'язковими для виконання (ст. 25 Статуту), тож вони мають обов'язкову юридичну силу.

Особливість міжнародного права полягає в тому, що для імплементації його приписів немає органів загальної юрисдикції [2, с. 132]. І тому, хоча рішення про введення санкцій приймаються міжнародною організацією, але в кінцевому підсумку їх реалізація здійснюється безпосередньо самими державами-членами.

Реалізація положень резолюцій Ради Безпеки ООН про введення режимів міжнародних санкцій вимагає спеціальних заходів з імплементації на міжнародно-правовому і національно-правовому рівнях. Виходячи з цього можна виділити два рівня здійснення санкційних режимів – міжнародний і внутрішньодержавний.

Міжнародно-правові основи імплементації державами резолюцій Ради Безпеки витікають з загальних норм міжнародного права та відпо-

¹ Аспірант кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

відних положень Статуту. Загальновизнаний принцип добросовісного виконання зобов'язань, що закріплений в Статуті ООН: п. 2 ст.2 «Усі Члени Організації Об'єднаних Націй сумлінно виконують узяті на себе за цим Статутом зобов'язання» та п. 5 ст.2 «надають їй усіляку допомогу у всіх діях, що вживаються нею відповідно до даного Статуту, і утримуються від надання допомоги будь-якій державі, проти якої Організація Об'єднаних Націй вживає дії превентивного або примусового характеру» гарантує співпрацю між державами задля ефективної реалізації санкційних режимів передбачених резолюціями.

Санкції РБ ООН за своєю юридичною природою є централізованими примусовими заходами, застосування яких потребує чіткої організації. Для реалізації режимів санкцій «Рада Безпеки може засновувати такі допоміжні органи, які вона вважатиме за необхідні для виконання своїх функцій» (ст. 29). Комітети по санкціям є найбільш поширеною формою допоміжного органу, створені для сприяння механізму адміністрування, моніторингу та покращення запровадження санкцій [3, с. 111].

Засновуючи Комітети із санкцій, Рада Безпеки покладає на них виконання наступних завдань:

- вивчення доповідей, що подаються державами на виконання положень санкційних режимів;
- винесення рекомендацій про заходи щодо підвищення ефективності їх здійснення та реагування на порушення;
- звернення до всіх держав за додатковою інформацією про кроки, що вживаються ними для здійснення санкцій;
- звітувати перед Радою Безпеки про здійснення санкційних режимів;
- вносити зміни до санкційних режимів, які можуть бути необхідними для пом'якшення соціально-економічних і гуманітарних наслідків;
- співпрацювати з іншими Комітетами із санкцій та міжнародними організаціями;
- розповсюджувати відповідну інформації про здійснення режимів санкцій, у тому числі за рахунок більш широкого використання засобів масової інформації.

Таким чином, створення Радою Безпеки Комітетів із санкцій є важливим кроком у процесі реалізації механізму санкцій: прогнозування, координації та контролю за виконанням введених їм санкційних режимів.

Наступний етап реалізації санкцій полягає в імплементації резолюцій Ради Безпеки безпосередньо самим державами. Національно-правова

імплементация здійснення санкційних режимів передбачає трансформацію відповідних міжнародно-правових норм. Вона реалізується, насамперед, через видання компетентними органами держав внутрішньодержавних правових актів, а також прийняття адміністративних розпоряджень і заходів, адресованих органам державного управління, юридичним особам і громадянам, покликаних забезпечити санкційний вплив на адресатів санкцій.

Досліджуючи питання імплементации резолюцій Ради Безпека на основі різних правових системи держав, К. О. Кононова пропонує наступні правові моделі юридичного закріплення резолюцій Ради в національному законодавстві:

1. Надання резолюціям Ради відповідною конституційною нормою ознаки «*pactasuntservanda*», реалізуючи тим самим ст.25 Статуту ООН.

2. Прийняття необхідного внутрішньо національного акту у зв'язку з затвердженням санкційної резолюції Ради.

3. Прийняття національного акту загального характеру, однак з пріоритетним становищем резолюцій Ради перед міжнародними договорами.

4. Прийняття загального правового акта (в рамках ООН) з поділом його норм для двох груп держав: континентальної та англосаксонської [4, с. 120–121].

Дійсно, система загального права являє собою складний порядок організації внутрішньо національних норм, яка не має чіткого вектора поведінки стосовно норм міжнародного права. Однак, реалізація санкцій Ради Безпеки ООН на національному рівні повинна ґрунтуватися на аксіомі дотримання резолюцій Ради, які виступають актами *suigeneris*, конкретизуючи механізм реалізації положень Статуту.

Дотримання цієї «аксіоми» на національному рівні повинне забезпечуватися шляхом взаємодії всіх трьох гілок влади, що є національними провідниками узгодженої волі держав-членів ООН. Іншими словами, як зазначає В. Голланд-Дебас, держави «повинні гарантувати ефективну імплементацию та примусове застосування резолюцій всередині національного порядку за допомогою національної законодавчої гілки влади, виконавчих і судових органів» [5, с. 68]. І подібна реалізація повинна відбуватися незалежно від виду внутрішньодержавного нормативно-правового джерела, в якому закріплена норма, покликана сприяти здійсненню примусових заходів тією чи іншою державою.

Література:

1. Moore, J. A. and Pubantz, J. (2006) *The New United Nations International Organization in the Twenty-First Century*, New Jersey: Pearson Prentice Hall. – 167 P.
2. Решетов Ю. А. Борьба с международными преступлениями против мира и безопасности / Ю. А. Решетов. – М.: Междунар. отношения, 1983. – 224 с.
3. Brzoska M. (2001) *Design and Implementation of Arms Embargoes and Travel and Aviation Related Sanctions: Results of the «Bonn-Berlin-Process»*, ВІСС. – 129 P.
4. Кононова К. О. Санкционные резолюции Совета Безопасности ООН и их имплементация в национальных правовых системах государств-членов (на примере правовой системы Российской Федерации: дис. ...к.ю.н.: 12.00.10 / Ксения Олеговна Кононова; [наук. керівник В. С. Иваненко]; СПбГУ. – Санкт-Петербург, 2009. – 206 С.
5. Gowlland-Debbas V. (2003) *The Domestic Implementation of UN Sanctions, in Review of the Security Council by Member States/ Erika de Wet, André Nollkaemper (eds.), Antwerpen/Oxford/New York: Intersentia*, pp.63–76.

М. В. Камчатний¹

НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ПИТАНЬ КІБЕРБЕЗПЕКИ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

В сьогоднішньому глобальному світі інформаційні технології використовуються для забезпечення національної та військової безпеки, що стало поштовхом для виокремлення окремої середина – кіберпростору. Він не має загальноприйнятих кордонів чи меж, проте повністю може вважатися міжнародним простором. Серед відомих міжнародному праву земного, повітряного, морського, космічного просторів, кіберпростір ще не має єдиного чіткого визначення, так само як і міжнародні відносини у ньому.

Вже визнаним є той факт, що замість зброї в її загально-прийнятому розумінні, для регулювання використання якої існує значна кількість міжнародних угод, з'являється небезпека завдати шкоди іншими засобами, зокрема з використанням комп'ютерних технологій.

¹ Аспірант кафедри міжнародного права Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого